

„MEIE MATSI“

9004

Hind 20 mk.

NELIPÜHI-ALBUM

„Meie Matsi“ Nelipühi-Album

Nr. 11/12 — 1922.

Suvine panoraama.

Kord paistab helde päikene,
siis kallab vihma, rahet,
ei aastaaegist, kalendrist
saa teha keegi vahet,
et piiskesed pääsjudki,
ja õrnad, ööpik käge,
ja tillukesed sääsedki
on pettund, nukrat nägu.
Wõin siiski kindlalt kinnita
ja julgustada argu:
nüüd algab suvi wiimakski
nii tilluksi ja targu —
Uus kübar naisel ostetud
ja kirew kleitki õmmeldi.
Peab suvimaja üürima
kas Piritalt või Nõmmelt.
Seal tuleb aga kaubelda
kõik head ja kurjad appi,
ning pereme'ga wõtate
uut üüriseadust lappi:
sa lähed mööda normidest,
mis paberile pandud,
ja muistki elu wormidest —
ja mõnudele andud...
Ning mõnudest meil Tallinnas
ei ial puudust tule —
küll sellest peagi aru saad,
kui heidad nurka sule. —
Näe, kabareede karjale
weel tulnud tirkus lisaks,
ning tallinnlase elulaul
läeb lausa rõõmukisaks...

*

Ei seda keegi öelda wõi,
et polnud meil mai-pidu.
Sest reporterid agarad

said hulgaks ajaks ridu.
Kui hüppas, paukus hirmsasti
Rusalka juures korn,
(wast hiljem taibati, et see
on provokatsioon) —
kel kadus king, kel kadus kaap,
boa seitsme sabaga,
kel lõhki kleit... kes mure sees
läks saapalawaga...
Mai püha algas punane
kuid tagatipus lahing
ja sellest wiimaks kujunes
juur „ülemaline pahing...“

*

Mu ees kõik ilm on põigiti:
kui waatlen arwustikku —
pealt näha korras kõigiti —
sean laiuti ja pikku, —
et iga kuu sees häwitand
me piiritust, mis kange,
kui wõttes iga hingele —
kuusteist me saame pange...
Wõib olla, wiga siin on see?
neist kaardidest saa aru!
Eks parem tea küll igamees,
kui mitu joond ta „soru“.

*

Kõik kirjanikud, kunstnikud
meilt lendawad, kui kured
maailma õhku hingama.
neil hinges „suured mured“.
Kui tuleb jälle tagasi
kord see, kes arawalit,
siis waimlise bagaasina
tal wäljamaalt on — palit...

Odanik.

Kewade laul.

Küll õrn ja kena kewade
wee ääres murul kõnnime,
mu naisega, tal kübar uus
mis maksab umbes tuhat kuus,
Sää! kena lumikelluke
nii vaikne ja õrnake —
500 marka maksab aednikul
wist kimbukene lilli küll.
Sää! kurru lauldes tuwike —
wist lendab oma pesjale
kui praetult mu ees laual ta
ei „ober“ lepi „sajaga“.

Ja waata kena kanake,
on wikk ja wäle munele
kuid odawast ei müüa saa
„paarkümmend“ maksja kärata.
Siin wiljawäli rohetab —
küll palju raha tootab,
kuid sõbraks minu taskule
ei ole armas ühti see.
Ah ja! Nii kewad maksab palju! —
ja põhituul jää! jõudes walju —
pead ahju kütma puudega
küll oled kewad hinnas ja!

B—e.

Juhusrikas päew.

„Söber Otti!“ kuulsin tuttawat häält oma selja taga ja tundsin üht kätt enese õlal.

Ümber pöörates silmasin oma sõpra Heinzi, kes ka mootori ootas, mis meid Piiritalt linna pidi sõidutama.

„Sõidad linna?“ küsis.

„Just nii! Ja sina?“

Arvasin juba wastust teadma, mis muidugi jaataw; kuidas aga imestsin, kui sõbra pilk saladuslikuks muutus ja tema poolsojal wastas:

„Ei tea, kas lähen — ma ei taha!“

Tema häälest kajas midagi hirmu taolist.

„Mida mõtled siin peale hakata, on juba hilja, kõik lahkuwad.“

Heinz lõi käega, wangutas tähendusrikkalt pead ja sohistas:

„Ei julge sõita! Olen tüdinenud tänasest päewast — juhusrikas ja wäsitaw oli!“

Ei mõistnud teda. Imelik oli.

„Mis sinuga juhtunud?“ küsisin.

Seda küsimist Heinz näis ootamagi. Minu käe alt kinni wõttes sõnas: „Paaju naljakat; ma kõnelen sulle, aga pärast. Ent teine kord ma äripäewal wälja ei sõida — tänane päew tegi mind ebausklikuks!“

Ma panin tähele, et Heinz jalge peal taarus — oli liig sügawale klaasi põhja silmitsenud.

Warsti tuli mootor. Ajetasin ta istmele, istusin tema lähedale ning tegin ettepaneku õhtut ja ööd minu juures mööda jaata.

Tema leidis muidugi selle ettepaneku wäga loomuliku olema, ega puigetsnudki wastu, mis mind imestama sundis. Muidu nii tagasihoidlik ja waikne, kes isegi oma sõpra tänawal kinni pidada ei julgenud, täna nii julge. Panin selle nähtuse muidugi joobnud oleku arwesse, kuid weel enam imestasin nähtust, et tema — juur karasklane, kes surmapõlgutusega harilikult alkoholi ja selle sõpru arwustas, täna ise nokastanud oli. Pidiid nähtawasti juured pörutused olema, mis teda jooma sundisid.

Waheajal jõudsin linna.

Minu juure jõudes pani ta oma pea külma-wee kraani alla ning niisutas seda wähemalt wiis minutit. Siis paar tassitait musta kohwi ära juues süütas paberossi, istus tugitoolile ja kõneles:

„Söber, täna oli mul juhusrikas päew,“ siis waikis ta, kui midagi meele tuletas.

„Kõnele juba, mind huwitab wäga!“ nõudsin kärjtitult.

„Kuu aega tagasi,“ jutustas ta, „astusin Aleni pudukauplusse. Mul oli kraed waja, siinkohal pean tarwilikuks wahele tähendada, et ma kunagi omi kraesid pesta ei lase, waid kui üks niisugune mul mõni päew kaelas olnud ja ma arwamisele tulen, et see mitte enam tarwilikult walge pole, ostan omale uue, lähen lähemal olewa maja eeskotta, wõtan wana krae kaelast, wiskan selle sinnafamasse trepile, panen puhta kaela ja lähen edasi.“

Sel teel olen nii mõnelegi linnakodanikule leiu-rõõmu walmistanud...“ Ta peatas.

Kartes, et ta oma otsekohese jutuaiane ära unustab, tuletasin talle seda weel kord meele.

„Ah ja!“ jatkas ta nüüd „läksin kuu aega tagasi jälle pudukauplusse kraed ostma; walisin omale paraja wälja ja pidin lahkuma. Ent ukse juures pidas äripreili mind kinni ja tähendas, et äris wäga ilusad rinnaesifed, kõige uuema moelised, mitmewärwiliised olemas on — kas mina wast ei soowiks? Tähendasin selle peale, et mul raha ligi ei ole.“

Kuid preilit see asjaolu nähtawasti ei tülitanud, waid lubas mulle rinnaesifeid ühe nädala peale wõlgu anda, nii palju kui neid ligi soowin wõtta.

Muu seas pean tähendama, et ma ise nädalise wõlatahtaja poolt olin.

Hiljem unustasin ostu, õigem wõla loo täielikult; ja kui kaks nädalat hiljem mulle neiu poolt kaunis käre meeletuletuskiri tuli, et aeg wõlga diendada, wastasel korral seda kohtuga nõuda ähwardas, oli wõlg ju kaunis suur 12 rinnaesise eest.“

„Aga miks ja neid nii palju ostsid?“ imestasin mina.

„Ja waata, äripreili tõendas, et need olla ainsad ehtsad, sellepärast wõtsingi, lootes, et teised mind imestama saawad.“

„Kõnele nüüd edasi!“ õhutasin.

„Ähwardawat meeletuletust läbi lugedes wihastasin inimeste wäheste kannatuse üle. Otfustasin siiski wõla ära diendada.“

Kahjuks polnud mul seekord raha käepärast. Hiljem, kui kirjad tulid, ei lugenudki neid, waid wiskasin paberikorwi.“

„Sa ei kõnele ju tänasest läbielamisest, waid lihtsasti wõlast,“ sõnasin pettunult.

„No, kannata, kannata,“ jatkas ta, „täna hommikul, kui weel asemel põdnasin, koputati minu ukse peale ja sisse astus kordnik.“

Imestasin ootamata warase külalise pärast ning pidin juba naljates küsima, misugune tähtis sündmus, millega mina seot olen, teda nii wara asemelt wälja ajas, kui mulle äkitseft preili Aleni wõlg meele tuli.

Nii kui see paar filmapiisku hiljem selgus, oligi mu aimamine õige.

„Tulite asju pitsati alla panema wõi ligi wiima wõla tasuks,“ sõnasin, „kui nii, siis peate küll tühjalt tagasi minema, sest kõik, mis siin näete, on wõõra omandus ja minul enesel pole midagi.“

„Ei ole wiga!“ sõnas kordnik, „see, mida ligi pean wiima, on siin ja see olete — teie.“

Ehmusin. Ent asi oli wäga lihtne, kirjad, mis läbilugemata ära wiskasin, sisaldasid kohtulise nõudmise wõla tasumiseks ja üks sarnane jaadetus oli kohtukutse. Et ma selle äga ära wiskasin ilma lugemata, et läinud ma loomulikult kohtusse ning nüüd wiidi mind sunniteel.

Panin end korralikult riide. Olin ärritudki weidi.

Kohtus nõudis neiu Aleni wolinik minult wõla tasumist, mida aga teha ei suutnud, sest jälle polnud mul raha.

Kõhus tähendas, et ma wõin kuni kuue kuuni kinni istuma saada, kui ma oma wõlga kõhe ära ei õienda, wangistuse käsk olla juba valmis.

Minu seisukord oli wäljapääsematu raske, mu lootused wabadusse kadusid; juba kujutajin ette, kuidas tresside taga ühes wargapoistega istun ja asjata wäljapääsu loodan, sest ifegi need kuus tegewusetä oleku kuud ei suuda mulle raha tuua.

Oli mu nägu nii rõhutatud wõi oli nõudja woliniku süda raske, kuid üks oli kindel — ta tegi mulle ettepaneku wõlatähele alla kirjutada, sest nõudja lubanud niisugusel korral weel kuu aega kannatada.

Ma ei tea miks, aga ma lükkasin selle headsoowiwa ettepaneku külmalt tagasi, kuid olin nõus ausõna andma.

Sellega polnud kohtunik nõus, millest ma järelduse tegin, et kohtul aust aimugi pole.

Äkitselt silmasin, et kohtunik akti paberid sõrib, kõhatab ja siis nõudja woliniku poole pöörab, sõnades:

„Nõudja Alen pole weel nõusolekut awaldanud, et ta wõlglaste toidu kuludeks wangimaja walitjusele kuue kuu eest ülespidamiseraha ette maksab.“

Nõudja wolinik kehitas õlgu.

Kellner teeb arwet:

Üks kanapraad — 95

Kümme suitsu — 20

Üks karahwin — 90

Ja kui läbi läheb — 75

Wõõras ehmatanult:

Mis see on „kui läbi läheb“?

Kellner: Ah so, ei lähe läbi, noh, siis kriiputame wälja!

Siis pööras kohtunik minu poole ja küsis:

„On teil selle kohta midagi ütelda, wõlglane?“

„Tarwitan iga kuu ülespidamiseks 5000 marka, kuus kuud teeb 30.000 marka,“ oli minu wastus.

„Olete sellega nõus?“ küsis kohtunik nõudja wolinikult.

Wiimane wastas eitawalt.

Selle peale tähendas kohtunik, et niisugusel juhtumisel mind wahi all pidada on wõimata ja minu poole pöörates sõnas:

„Teie olete waba!“

Olin mängu wõitnud ja ilma tagasiwaatamata lahkusin kohtutoast.

Kojas kohtasin kordnikku, kes mind kohale toimetas. Tahtes temale rõõmu walmistada, sõnasin:

„Noh herra snaps, kas teeme kordniku!“

Nüüd alles märkasin, et nimisõnad ära olin wõetanud; pidin juba parandama, kuid kordnik tundis end minu ütelsest nähtawasti haawatud olema, ta kutsus omale teise kordniku tunnistajaks ja tahtis mind kohtutuppa tagasi wiia, ent seda lõbu ma ootama ei jäänud, waid lippasin nii kiirelt, kui jalad kandsid, uksest wälja.

Wäljas kohtasin sõpra, kellele oma loo põhjalikult ära jutustajin. Tema kutsus mind pead parandama. Puiklestin küll wastu, kuid wiimaks andsin siiski järele — läksime restoraani. Oli seal teifigi tuttawaid weel ees.

KOMMUNA WENEST.

(Wanemad müüa endi tütreid toiduainete eest. Ajalehest.)

Waata, Wasja, kas pole ilus ja odaw kaup, mis! Siin selle eest andsin naela leiba, selle eest näpuga soola, selle eest seal paar kartulit j. n. e. ... ah kas pole tore!

Pea oli warsti kaunis kirju, meeleolu erakordselt ülew ning mulle tuli meele algupärase rinnaealiste lugu. Üks niisugune eksemplaar oli mul praegu kaelas.

„Waadake, sõbrad,“ sõnasin, „kas pole tore, mis, kirju. Olete teie kunagi sarnast enne näinud?“

„Mis? Mis asja?“ päriti mitmelt poolt.

„Sarnast rinnaealist kui minul!“ tähendasin wõidurõõmsalt; nad waikisid.

„Ei ole teie niisugust näinud,“ lisasin juba julgemalt juure, „ei ole!“

Olin kindel, et kellegil sarnast ei ole, ning wõisin hoobelda.

Äkitselt kajas kui pikne selgest taewast minu naabri hääl:

„Lõdme kätt, et on, siin laua ääres on kellegil peale sinu niisugune rinnaealine.“

Olin tema ettepanekuga nõus. Lõime käd 3000 marga peale.

Kui kolmas lauanaaber käd lahti lõi, asusime meie laudkonna rinnaealisi uurima, kuid kellegil ei olnud midagi sarnast kui mul, neil kõigil olid walged rinnaealsed, kuna minul kirju oli, — ainult ühel isandal oli kirju rätt kaelas, mida minu wastane rinnaealiseks pidas.

Wõitsin mängu. Naaber maksis 3000 marka sõnalausumata wälja, mille eest muidugi liigud pooleks tegime.

Tellisin wiinasi.

Ent minu naaber ei leppinud weel. Ta nõudis, et ma uuesti kihla wean, nimelt selle peale, et terwel jaalitäiel inimestel kirjut rinnaealist pole.

Wiiakuse pärast pidin ettepaneku vastu wõtma, ehk see mulle küll wastumeelt oli.

Asusin laua peale ja pidasin umbes järgmise kõne:

„Austud koosolijad! Meie wedasime kihla teie rinnaealiste peale ja tahan nüüd teada kas teil mõnel ehk kirjud, sellepärast lubage meile, neid lähemalt waadelda.“

Saalis tõusis müra. Ühed naersid, teised wandusid; wandusid wiist muidugi ainult need, kellel rinnaealsed määratud olid, kuid wõit jäi wandujatele.

Ma tundsin kuidas mind õhku tõsteti, kätes kanti ja uksest wälja wifati. Seda ma ei oodanud.

„Wäga kurwalt lõppes,“ tähendasin wahеле.

„Ei ole wiga. Üks, nimelt see kellega kihla wedasin jäeti jaali. Temal oli raha ja õiendas arwe. Minu 3000 marka jäi terweks!“

Heinz tõmbas taskust kolm tuhandemargalist. korisutas neid sõrmede wahel ja sõnas:

„Mängu wõitsin mina!“

„Nüüd taju oma wõlg Alenile!“ tuletasin talle meele.

„Sellest kõneleme teine kord, — ma tahan nüüd magada.“

Ning mõni minut hiljem, magas mees — kel ainja päewaga kolm hiilgawat wõitu — ja norskas kui kangelane.

—ti—

—o—

Saatus.

Nõukogude paradiisi X. linna komisjar istus oma töölaua juures, kui telefon ägedalt kõlises.

„Hallo! hallo! Mis on?“

„Herra komisjar! Praegu tõstjime ühest majast perekonna wälja ühes asjadega; inimesed kiipuwad majasje tagasi!“

„Maha lasta!“

„Aga seal on lapsi ja wanu hulgas!“

„Maha lasta wiimaseini!“ käratas wihtane komisjar, wiskas käest kõnetoru ja töötas edasi.

Wähe aega hiljem helises telefon jälle.

„Mis seal on!?“ käratas komisjar, kel juba kannatus lõppes, et teda töö juures segati.

„Herra komisjar! Praegu tehti tšheka poolt selgeks, et X. linna majanduskollektiivi juhatus toiduainetega spekuleerib, — mida käsitate teha?“

„Maha lasta kõik juhatusje ja jeltji liikmed!“

„Aga...“

„Mingisugust aga,“ käratas komisjar, „kas täidate ehk wastate oma peaga!“

Komisjar tõukas kõnetoru, kõneles iseenele paar arusaamatut sõna ja jatkas tööd.

Paar päewa hiljem koputati komisjari töötoale — ägedalt, julgelt.

„Sisse!“ käsutab komisjar.

Tuppa astub komisjarile tuntud tšheka liige kolme punawäelase saatel.

„Mida soowite?“ pärib komisjar.

„Arreteerin teid teie enese käjul!“ oli lühike wastus ja siis poiste poole pöörates lisas juure: „Wõtke teda!“

Punawäelased asusid käsku täitma.

„Eubage, olete hulluks läinud!“ käratas komisjar. „Mis teil arus on, et mind arreteerite?“

„Teie käsu peale, herra komisjar, ent siin on käjukiri!“

Komisjar wõtab käjukirja ja loeb:

„X. linna erakorraliste asjade komisjariaat! X. linna ülemkomisjari Pipartera ettekirjutusel arreteerida ja tribunaali wiia komisjar Pipartera, kui majanduskollektiivi liige.“

(Allkirjad.)

Nüüd meeldus komisjarile tema enese poolt paari päewa eelt antud käsk, waid kõrwatagust jügades sõnub:

„Eh lambapea!“

—o—

Kosjad.

I.

Elas kord taat eidega, neil oli kolm tütar, üks teiseist ilusam, nooredmehed käisid kui kihulased wiimasele kaela peale, iga neist tahtis omale üht tütarlast kodukanaks wiia, tüdrukud aga waliwad ja waliwad ning wananewad: „Mehele lapset ei tahagi minna, tahawad lõbusalt esada.“

Kord kõneles taat wanemale tütrele:

— Mine Mai kaewule wett tooma, eit hakkab pirukaid küpsetama, mina tahan neid täna süüa.

Wanamees oli pirukate peale väga mias.

Läks Mai kaewule, kummardas, et pange wette lasta, seal lendas äkitselt suur kaaren, haaras tüdruku küünte wahel ja lendas saagiga oma teed.

Ootab wanamees Maie, see aga ei ilmu, siis pöörab wanamees keskmise tütre Leili poole ja sõnab: „Mine Leili too kaewult wett, eit hakkab pirukaid küpsetama.“

Leili läks.

Waevalt jõudis ta kaewule, kui kuu kollas habe tuli ja tüdruku minema wiis.

Ei ilmu Maie, ei ilmu Leilit, imestas wanamees ja kutsus nooremat:

— Mine Marie too wett, sinu õed jäid wist kuhugi lobisema.

Läks Marie ja kadus ka. Tuli päike taewast wiis tüdruku minema.

Ootas, ootas wanamees, kuid teha polnud midagi, wõttis pange, läks ise kaewule wett tooma.

Wäga armastas wanamees pirukaid süüa.

II.

Tuleb wanamees kaewu juure.

— Eh misisugused tüdrukud, petawad wanameest, panged siin, ise aga kadunud jäljetult, — sajatas wanamees tütreid.

Aga kaaren istub kaewu rakkal ja lausub:

— Noh, taat tule minu juure külla, ma sinu Maie omale naiseks wõtsin!

— Mida ja kõneled! — imestas wanamees ja pillas pange.

Wäga lihtsalt! — tule ja waata.

Wanamees läks.

Jõudsid kaarna pesani, mis polnud pesa moodigi, waid enam elumaja meele tuletas. — Ega see lihtne kaaren olegi! — mõtles wanamees.

Oli rõõmus Maie isa tuleku üle ja tahtis taadile pirukaid küpsetada. Teadis ta ju mis wanamehele suupärane.

Kaaren aga lausub:

— Naine, küta sauna.

Küttis naine sauna ja kaaren läks wanamehega wihtlema.

Kaaren heitis oma rüü ja sai inimeseks. Nüüd wanamees arwama. — See ikka õige wäimees ongi!

Tulid tagasi saunast, sõid õhtut ja heitsid puhkama.

Sina wanamees heida woodisfe, mina heidan naisfega aampalgile, — ütles kaaren.

Heitiski wanamees woodi. Kaaren lendas naisfega aampalgile — ühe tiiva pani aluskotiks, teise waibaks; siin ta woodi ja woodi pesu.

Järgmisel hommikul jättis wanamees jumalaga, läks kodu et naisle uudist rääkida.

*

Käis wanamees, — tee aga pikk ja wäsimus tuli peale, istus tee ääre puhkama — jäi tukkuma, kui aga silmad awas, nägi kuud oma ees.

— Tule taat minu juure külla, ma kosjisin sinu Leili omale!

— Mis sa kõneled!

— Tule ja waata.

Ja läks wanamees kuuga, sama kui kaar-naga; kuu ees, tema taga, üle majade ja orgude, läbi metsade ja legendikkude, kuni jõudsid kuu elumaja juure.

Leilil hea meel, ei tea kuidas isa wastu wõtta.

— Küta mulle tütreke saun soojaks, — ütles wanamees.

Saun ja pirukad — seda wanamees armastas.

Küttis tütar sauna soojaks ja isa kuuga läksid wihtlema.

Hea oli kuu saun, leil oli tugew — tublisti pesi end wanamees.

Tulid tagasi maija, hakkasid sööma, aga wanamees oli püksid sauna unustanud.

— Leilike, mine sauna! — ütles tütrele.

— Pime on ju!

Aga kuu ütles:

— Ei tee wiga, ma walgustan.

Läks Leili sauna isa pükste järele, kuu aga pistab aknast rusika wälja ja sõnab: — Noh, kas walgust küll on?

„Küll, füll!“ wastab Leili.

Tuli tagasi Leili. Sõid õhtut. Heitis puhkama wanamees ja nägi terve öö kuu rusikat unes. — Waat' misfugune wäimees!

Hommikul jättis wanamees tütre ja wäimefega jumalaga, et kodu minna ja eidele uudist kõnelema.

*

Läks wanamees kodu poole. Kuid tee oli pikk. wanamees wäsis ja jäi tee ääre tukkuma. Ärkab ja näeb:

Päikene tuleb.

— Läheme isake minu juure külla, ma sinu Marie omale naisfeks kosjisin.

Wanamees asjaga juba harjunud: — üks tütar kaarnal, teine kuul ja kolmas päikesel.

Läkski päikese järele.

Wäsis wanamees, nalga tundis, kuid jõudis wiimaks kohale — päikese maja juure.

Oli hea meel tütrele, ei tea kuidas isa wastu wõtta.

— Küpfeta mulle kooki tütar, — ütles wanamees.

— Aga meil pole puid — sõnab tütar.

— Ei ole waja, — lausub päike, — ma heidan leelõukale, ja pane pann tainaga minu kohale ja asi korras.

Nii tehtigi.

Sõi wanamees kooke, heitis magama ja läks järgmisel hommikul kodu eidele uudist ja imet kõnelema.

III.

Jõudis wanamees urtsikusse.

— Kus sa olid wanamees?

— Wäimeeste juures külas.

Ja jutustas wanamees eidele, kes need wäimehed on: — kaaren, kuu ja päike.

— Mina, wanamees, sain niisugusi asju teada, misfugusi ja aimatagi ei wõi! Tahad ma amman julle kooki, ja ahju ei pruugi kütta, ise küpsewad. Waatab eit ja mõtleb, et wanamees ogaraks läinud?

Aga wana heitis end maoli leelõukale.

— Wala mu peale tainast sõnab, wõta kui küps on, ära ja söö terwiseks.

Wõtabki eit taina ja walab wanamehele kaela, aga mitte midagi ei sünni.

Südametäiega wirutab taina wanamehele wastu nägu.

— Noh, kookide tegu ei läinud korda, tähendab, unustasime midagi, — arwas wanamees.

Hale hakkas eidel, kui wanameest üleni tainas sees nägi istuma.

Läks eit, küttis sauna.

— Ära sinna wõta tuld, ma julle niisugust walgust näitan, mis sa weel näinud pole, — õpetab wanamees.

Wanamees uskus teda ja läksid ilma tuleta sauna.

Wõtsid lahti riidest. Wanamees näitab rusikat, aga walgust ei tule. Wahi kas wõi silmad peast wälja! Ust ei leia.

Wihastas eit, wõttis kapa ja wiskas wanameest.

Pidid tule järele minema.

— Tähendab ma wist midagi oma rusika juures unustasin — aga muidu kas tead misfugused kiired tuleks.

Tõi eit tule. Pesi puhtaks taadi, läksid tuppa, sõid õhtust ja häitsid puhkama.

Heitis eit afemele. Aga wanamees hulgub.

— Mis sinuga on wanamees?

— Mina, eit lähen aampalgile.

— Oled sa ogar, ja ju kukud sealt alla!

— Juba ma kukun! Nägin ju kuis inimesed heitsid ja ei kukkunud.

Astus wanamees lauale, wehkis kättega, tõstis jalga — ja kukkus põrandale.

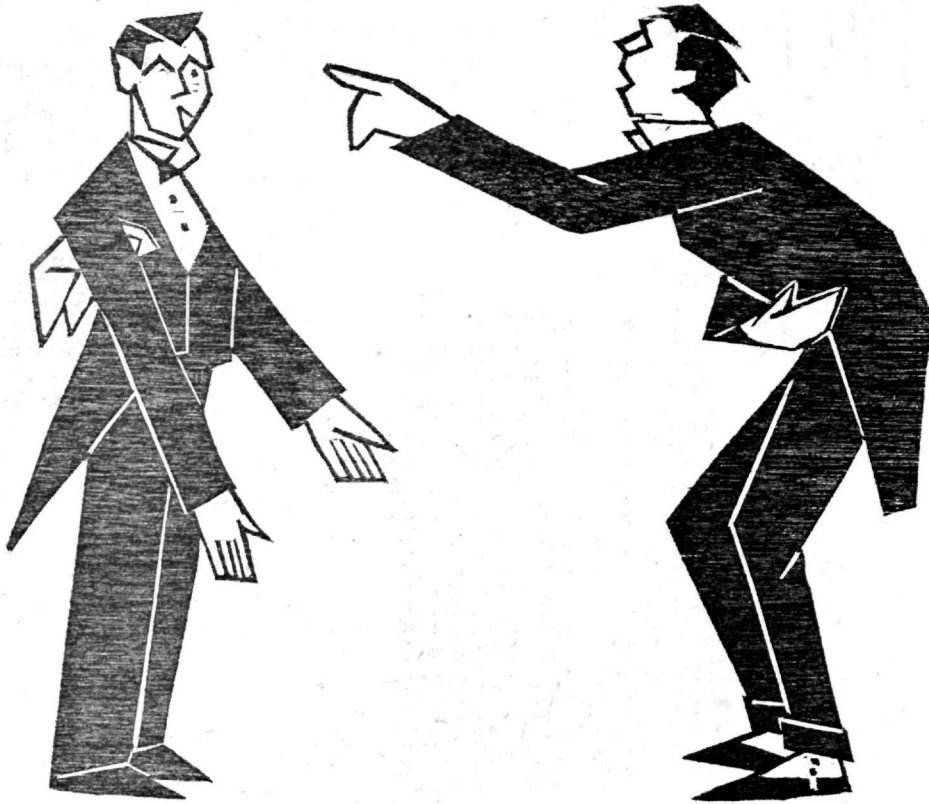
Oh, misfugune patt!

A. R—wn.

Uudis.

— Teie abikaasa naerab täna liig palju.

— Ta tahab ainult omi uusi hambaid näidata.

Herra Oberklosett, kus
siin on Wesikellner?

Suwistepühade pettumused.

Iga aasta kord elame üle kewadpäivi, ning kui meil käes näituseks oli, 1921. aasta kewade, siis teadis igamees, kes vähegi mõtelda suutis, ei pruukinud seesinane sugugi mõni käetark ehk kaarimoor olla, et ütelda — tulewal, s. o. 1922. aastal jälle kewade tulleb. Ja käes ta on.

Puud jõuavad Nelipühiks noorsooga päralt, muusträastad võivad juba poegade üle rõõmu tunda, — see on juba wana uudis, nii inimestele, kui loomadetele.

Ent tänawune kewade tõi rea üllatawaid pettumisi, mis weel õnnetutel seda rõhuwam kanda, et need pettumused just wastu „suwipühi“ ilmusid.

On ju teada, et kannatajal süda kergemaks läheb, kui ta õnnetusest osa võib teisele usaldada, ning selles suhtes pöörasid mitmed pettunud meie poole ja palusid lugejaid nende pettumustega tutvustada, mida alljärgnewate ridadega teeme.

Üks õnnetumatest õnnetum on toonekurg, juba warakult — kui weel lumi nii pea — kui prowintslinnade poriseid ja auklisi tänawaid kattis, lendasid need linnud — meie poole — et õigeaks ajaks töö kallale jõuda, sest eelmiste aastate kogemused näitasid, et Eesti naisterahwad väga usinad olid noorsoo otsimises ja leidmises. Ei olnud isegi mustadest puudust. Kuidas aga ehmatasid nad, kui tänawu kohale jõudes leidsid et nad hiljaks jäänud. Sest noorsugu oli loodud rohkem kui kunagi enne. Et see aga ilma kurgede abita sündis, siis olid ka tagajärjed kurwad — lapsed olid elu-

ta — aia äärsed, põõsaste alused ja kõrwalised kohad kubisesid elutumaist kehadeist, ning emaji polnud kuskil. Selles see pettumus.

„Kes hiljaks jääb, see ilma jääb“, ütleb wana sõna, ning nüüd ei aita muud kui peab need kehakesed koguma, kurgedele edasi andma, kes nad siis üle piiri Wenemaale toimetab, kus nälg suur, wast saab seal neid kuidagi kasutada.

Kommunistide pettumus oli weel suurem, sest nad kaotasid oma waimlise pea ning ühes sellega ka „lihaliku“, kuid et nad nüüd ilma peadeta ümber hulguwad — ei ole neil järjekult ka pettumise oskust, nüüd loodawad nad igamees oma lähema naabri peale, et see neid kõhust pigistaks, kust siis löökõnad kuuldawale tulewad.

Kuuldawasti saadawad nad mõned ärksamad wennad kõhurääkijate juure „kõhukõne“ kursust ära õppima, kuid kas jarnane teguwis waimu teritab, on küsitaw?

„Pajuwenelased“ ja „kadakasaksad“ Eestis, nägid kord imelikku und, et Peeter Suur heinaturlult wabariigi presidendi kohale asetati, kuidas pettusid nad aga, kui leidsid et mehike Kadriorgu, endise kubeneri hobusetallide juure igawesele puhkusele saadeti.

Silmad wees käidi ümber kiwimüraka heinaturlul ja lauldi: „Вильная память“ mille peale otsustati, nii omawahel, Peetri aluskiwi „Uueks Kolgataks“ ristida ning Peeter wiimast kui pühadust „Pühaks Piileamiks“ nimetada.

Konduktor: Hüpake eespidi maha! (Mees hüppab aga teistpidi välja ja kukub seljali maha.)
Mees: Oh sa kuradi orikas! ega ma nii rumal ei ole, nüüd saan alles aru, miks sa ütlesid:
hüppa eespidi maha! sa kurat tahtsid, et ma nina peale kukun!

Tähtjas ülesleidus Wenemaal.

Nõukogude koolivalitsus on tähtsa leiduse teinud, mis noortele koolijärgsidele suurt kergendust tootab õppimise juures ja viist meiegi noorproletaarlaste poolt suure rõõmuga terwitakse.

Nimelt on leitud, et üks kord üks võiks uue lihtsama tabeli järele õpetud saada. Praegune wana korduse tabel on sellepolest halb, et iga numbri

kasvatamine isefuguse wastuse annab, kuna uues „üks kord üks“ tabelis mitmesugused kordamised annawad kuuldawasti ühesuguse wastuse.

(M.T.A.)

Toim. märkus: Lõpukostus oleneb koolijuhataja heaksarwamisest.

Inime Wäntpill.

Proloog.

„Ei kõik ole kuld, mis
hülgab...“

Wiru rannas Kalewite kuningriigi pealinnas asub asutus — mille ülesandeks on selle maa rahwale kõiki ilma kunstijä odawa hinna eest kätte ulatada.

Sama kunstitempli juhatajaks oli kord Peet Pirn — üks väga soliid wälimusega isand — tal oli palju häid omandusi, — milledest nimetamist väärt oleks: parandamata kannatlik joomanälg, ta wõis juua ööd ja päewad, kuid janu ei kustunud ja oli teisi omadusi weel, mida aga nimetada ei maksa. Ka halb omandus oli tal. — Nimelt oli ta väga „kapriis“, nii kui seda wahel naisterahwa kohta öeldakse. Näituseks oleks tähendada:

Kord ütles keegi isand Pirnile: „Kurat on kurat.“ „Ei ole,“ wastas Pirn asjatundlikult, „kurat on jumal“, ning kui teine ikkagi järele ei andnud, wihastas mees, jättis jumalaga kunstitempli ja walis oma wiha kõrtsudes kellnerite kaela.

Hiljem leidis sama Pirn, et ta wõib kaht jumalat teenida — ning teenis ka „kunsti“ ja „kõrtsu“ — esimeses oli ta alati kangelaste osades, mis talle tema tüsedada kere ja upsaka meele pärast väga hästi õnnestas, teistes jälle wastuoksja „narri“ osades, mis juba nii ütelda „loodusest kaasantud“ „narruse“ pärast väga hästi õnnestas. Ühel päewal ütles talle südametunnistus, kes ära wäsis kahes kohas töötamast: „Sõber kas „kunsti“ wõi „kõrts“ ja siis leidis Pirn, et „kõrts“ on parem, sest „narri“ külge hammas ei hakka küll aga „kangelase“ külge ning nahka ei maksa tulle panna — ja ta sai kõrtsinaljade kuningaks.

Ajad möödusid ja XX aastal. ilmus uus täht, wanas, j. o. „Peet Pirni“ kuues.

Ta oli keskmise kaswuga umbes 40-aastane haritud, soliid ja kena wälimusega meesterahwas.

Ta uskus, et ta targematest targem ja kindlamatest kindlam, ning uskus et tema loomiswõime isegi üle lööb Edisoni ja teiste suurwaimude wõimed.

Ta ei kannatanud kui keegi kõrgemal seisjis kui tema, olgu see wõi kuskil trepil ehk redelil ja sellepärast walis ta omale eluasemeks linna kõigekõrgema maja kõrgema korra. Isegi nimeplaat ukjel oli suurem kui kõigil teistel majaelanikkudel. Ainus kes teda wihastas oli majaperemees, wihastas just sellepärast, et tema „üüriline“ ja teine „peremees“ oli.

Nooremad elueas oli ta laisk, eeskujulik laisk, sest isegi sööma ei wiitsinud ta ise hakata, waid teda pidi toidetama teiste abil, — selles suhtes oli ta ka teistest ees.

Ning nüüd äkitselt tema üüriline, wääriline teiste üürilistele, — ei seda ta olla ei tahtnud. Pere-

meheks pidi ta saama — peremeheks! Peremees aga üüriliseks; kuid kuidas seda soowi läbi wiia? Kuu murdis mehike selle üle pead, kuni wiimaks otsusele jõudis, — waja teenima hakata.

Et ta aga mingisugust käsitööd ei mõistnud, (ka selles tükis oli ta teistest ees) walis ta omale näitleja, õigem näitejuhi elukutse.

Tol ajal, kui see mees, kelle nime weel keegi ei teadnud, kellest kuskil weel ükski rääkinud polnud, karjeeri tegema hakkas, oli sama riigi ja rahwa kunstiline tasapind väga madalal järjel ja hakati alles teatrit looma.

Õnneks juhtus see mees saagi ajaks kohale, oma wäljakutsuwa, ühtlasi soliid wälimusega wõitis ta peagi asjaalgatajate poolehoidu ja sai — näitejuhiks. Nüüd sai ta nimegi tuttawaks igas ajalehes, esialgu müidugi ainult kuulutuste pool küljel wõidi lugeda.

„X teatris mängitakse täna see ja see tükk isand Peetrus Benedictuse juhatusel.

Talle oli küll wastumeelt, et ta nimi mitte lehe esimesel küljel esimesel real ei seisnud, kuid hiljem ei kahtsenud ta seda sugugi, sest ühe imeliku ekstituse läbi jõudis ta otsusele, et ajalehe esimesel küljel esimesel real polegi alati kõige auwäärilisem koht.

Lugu oli järgmine: Kord luges Peetrus Benedictus lehe esimeselt küljelt, esimeselt realt järgmise uudise:

„Kartuliwiin Peetrus Benedictus on maitsew joomaaeg ja kõige odavam! Ostke!

Esimesel silmapilgul jahmatas mees, sest kuidas on wõidud teda kartuliwiinaks nimetada ja isegi hinda ära määrata, pealegi „kõige odavam“. Ilma pikema järelemõtlemiseta kirjutas mees järgmise sõnume:

„W. A.“ lehe toimetus!

Leian, et teie lehe weergudel mind väga hawawalt on taimatud ja palun teie sellekohast korraldust, et alljärgnew seletus lehte mahutatakse:

„Mina, Peetrus Benedictus, pole mitte kartuliwiin, waid X. teatri esimene näitejuht, pealegi pole ma end kellegile müüa pakkunud, mida arwesse palun wõtta.

Austuslega Peetrus Benedictus.

Sama kirja tagatisel selgus, et üks wiinaja napsiwabrik meie auwäärt näitejuhi nime saatuslikult tabawalt oma wiinafordile annud, ilma teadmata, kas jarnast inimest olemas on wõi mitte.

Häbenes Peetrus Benedictus ega kõnelenud juhuselt enam sõnagi.

Ta andus karjeerile. Kangelaste ja kuningate osad wõttis ta oma kanda, rahustes sellega oma salajamaid südamesoowe miniatüürselt, ning unistas „majaperemehe“ nime pärast. Kuidas teised osalised mängisid, see teda ei huwitanud, ega juhatanudki neid, sest kui ta neid juhatanud oleks, oleks nad temast ehk ettegi jõudnud; seda ta ei tahtnud.

Kord juhtus, et ta haigeiks jäi liigsöömisest ja suurest joomisest, ning tema oja, mis pidi ku-

jutama werejanulist Neerot, kellegi teise vähema wenna hooleks anti, kes sama osa weel hiilgawamalt esile kandis kui näitejuht ise. Sellekohane märkus awaldati ajalehe arwustuseski.

Penedictuse wihal polnud piiri; ta nägi, kuis intelligents selgusele jõudis, et peale tema, Peetrus Penedictuse, weel keegi teine on, kes temaga wõistelda wõib, ning püüdis nüüd teisel teel sihile jõuda. Nüüd oli tal kaks suurt sihti — maja-peremeheks saada ja esimeseks näitejuhiks jääda.

Sihi saawutamiseks astus ta kõrtside teenistusse, balagani-naljaga püüdis ta maokate maro-dööride südameid wõita, sest ta arwas, et — kelle käes kukkur, sellel ka mõjuwam sõna kunstiski.

Nii sai kunstiteatri esimesest näitlejast balagani narr, kes kunsti mõistet — rahas ja looberid pudelis arwas peitawat.

Aeg läks oma rada.

Siginesid ka balaganidesse ja kõrtsidesse uued narrid ja narrikesed, mis Peetrus Penedictuse „kopsu üle maksa“ ajasid kui wõistlejad.

Saatus tuli talle abiks.

Kord kusagil kiinos istudes, kus saladusline kõhurääkija wälja astus, imestas mees selle osawust ja tundis kadedust.

Järgmisel pöewal polnud kõhurääkijast enam kihku ega kahkugi kuulda, ta oli saladuslifel teel kadunud.

Peetrus Penedictus arwas, et mees kui wäljamaa alam, edasi rännanud ega enam tagasi ei pööragi, ning otjustas ennast selle saladusliku kõhurääkijana rahwale tutuwustada.

Ta awaldas ajalehes järgmise sõnume:

„Ilmakuulus saladusline kõhurääkija, kes polnud keegi muu kui Peetrus Penedictus, on raskesti haigeks jäänud. Elulootused on siiski head ja loodetawasti wõime oma maa geeniusi hoolika arstimise järel peagi jälle näitelawal näha, ehkki ta oma kõhurääkimise wõime jäädawalt kaotab, nagu seda arstid ühest juust kinnitawad, siiski on temast näitejuhina suur abi meie kunstile. — Oleks soowitaw, kui meie kunstiharrastaja publikum korjandust teeks P. P. wäljamaale terwise kotsutamiseks saamiseks. Üks austaja.“

Oma korteri uksele laskis ta järgmise nimeplaadi panna:

Peetrus Penedictus,

ilmakuulus kõhurääkija ja näitejuht.

Nii lootis Peetrus Penedictus omale nime saama ja majoostamiseks raha.

Suur oli aga paar päewa hiljem ajalehelugejate imestus, kui nad lehest järgmise sõnume lugesid:

Inime wäntpiiii!

Juba mõnda aega esines meie balaganides keegi, kes ennast saladusliliseks kõhurääkijaks nimetas ja selle moega hulga kuulajaid ligi meelitas. Lähemalt waadates aga selgus, et saladusline kõhurääkija polnud keegi muu kui kelm ja petis, kes enda musta maske taha warjates rahwast raha wälja pettis: Näitejeinte taha oli

peidetud wäntorel, mida seal asjaosaline siis mägima pani, kui „saladusline mees“ näitelawal ilmus, ja inimesed arwasid, et neid helisid kõhurääkija teeb.

Paar päewa tagasi läks meie politseiwoimudel korda petist tabada, kes polnud keegi muu kui meie linna kunstiteatri näitejuht ja näitleja Peetrus Penedictus.

Mees salgas süüd, kuid leitud wäntorel ja tema enese awaldud sõnum ajalehes näitawad, et see mees weel teiste wigurite peale walmis on. Ta toimetati trellide taha.

Sama sõnumet lugedes wangutas majapere-mees pead ja sõnas: „Ahnus ajab auku,“ ning Peetrus Penedictus pidi leppima sellega, et ta wangikongis kõige alumisel korral teiste wendadega koikut peab jagama, kes teda hõikajid: „Wäntpilliks“.

—Otti—

Ruumide puudus.

„Wabariigi haridusajutste järele tunneme suurt puudust,“ nii kirjutawad ajalehed.

Lastewanematele tähendatakse, et ainult mõnedesse koolidesse õpilasi wastu wõetakse, nii peab ka tulewal õpeaastal palju õppehimulisi tñawale jääma, mis iseenesest wäga kurb — kuid ega pead maksa norgu lasta. „Kõrtsidel ja kabareedel“ on pesa, kuhu nad end oma täie kerega mahutada wõiwad ja nende jaoks leitakse weelgi ruumi, siis peaks wastawad asutused oma tähelepanu „tühjade majade“ ja poolkaudu ulualuste peale pöörama, kuhu „haridusejüngrid“ omi päid wõiks pista.

Ja kui tõesti kusagil kõrtsidest ruumi üle ei jää, wõiks ju Kadrioru rannas randa jooksnud „kalljaid“ kasutada — igapidi wäga soowitaw — puhas mereõhk ja ilus loodus!

Edasi wõiks kasutada wanu wagunilugusid, mis ajast ja arust maha jäänud — ning kindel on, et meie noorsugu teile wäga tänulik on tulewikus. Nüüd aga..?

M.T.A.

Inimööjate ülikool.

H. Pöögelmanni leidus.)

Kuna Nõukogude territoorium üksikuid inimööjaid enam rahuldada ei suuda, sest et seal maseliste tapmistele ja õgimistele tagajärjel inimesed lõpukorraks jõuawad, asutati seal „Proletaariline Rahwälikool“, kus elukutselisi kommuniste mitmesuguste söömismetoodidega tutuwustatakse ja siis kui „diplomeeritud“ eriteadlased, warustatult tagawara-hammastega, — üle piiri naabririikidesse saadetakse — neid hambaid murdma.

Kas sest kellegil majanduslilist tulu on, seda teab ainult asutus.

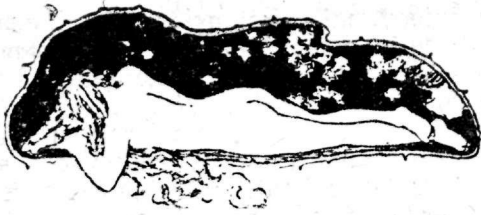
(M.T.A.)

Uwaidus.

Kui mees halwa toidu pärast naisega nuri-seb, wastab wiimane rahulikult:

„Kui ma oleks keeta osanud, poleks ma sulle naiseks tulnudki, waid oleks omale parem köög-iüdruku kohta otjinud.“

*

Üksiklane.

Tõnu — kõõpsfilm, punakate harjasetaoliste juustega, katkiste saabastega kõverais jalgus — elas köögis. Hommikuti oli köögis külm, lõhnas toidujätiste ja wingu järele. Hommikuti keetis emand Liine, lihaw, vähemaganud, peremehele kohwi. Kui Tõnu mitte asemel polnud, waid põrandalt peremeest silmas, siis paistis wiimane talle hiiglasena, ehk küll emand Liine teda põrnikaks ja nõõpnõela peaks nimetas. Peremees kandis nii juwel kui talwel punase tutiga mütsi.

Kui peremees jalgega trampis ja Liinet kirus ja tubasid mööda edasi-tagasi hulkus, siis tuli Liine kööki ja wandus endamisi ja Tõnu nägi harukordel, kuidas Liine tubade poole rusikat wibutas ja kõneles:

— Ka põrnikas oskab sõimata. Tahab isanda seisusest tunnistust anda...

Siis aimas Tõnu, et asi korras pole ja puges nii kiirelt kui wähegi wõimalik woodi, peites pea waiba alla ja ootas, kuni torm waikis, sest ta kartis ise tormi ohwriks saada, kui wihane eit teda aga, sarnases meeleolus filmaks.

— Sinu pärast sõimata saangi! — karjus emand Liine ja andis talle mügala. Kui aga peremees ei wihastanud, waid kööki Tõnuga mängima tuli, siis olid ilusad filmapildud. Peremees läks jalaja emand Liine selja taha, näpistas teda ja lippas oma tubadesse. Emand Liine pööras siis end laisalt, pühkis kuue külge oma raswases kääd ja läks peremehele järele. Tõnu kartis nende juure minna, — nad ei armastanud teda, ajasid ta minema, ise aga naerisid ja hullasid lõbusalt. Tõnul oli hea meel, kui peremees tuli emand Liinet näpistama: muidu ei tahtnud Liine temale sugugi süüa anda. Kui ta aga peremehega mänginud oli, tuli ta lahke naeru ja naljaga kööki, wiskas paar puuhalgu tulele liisaks ja maitses toitu. Tõnu teadis, et ta siis süüa tohtis küsida. Ta teadis öieti, et Liine talle siis suppi walab, saia ja kohwi suhkruka. Kui ta siis saia enne kui leiba sööma hakkab, patsubat Liine talle õlase ja sõnab — Jumal hoidku, kuidas inimesed elawad!

Missugused inimesed ja kuidas nad elawad? see küsimus sundis Tõnu sageli mõtlema. Mõnikord mõtles ta, et päris peremehed ja isandad sõowad alati saia, kooke ja joowad magusat kohwi, elawad klaasmajades, magawad klaaswoodites ja woodites on — juurte silmadega nukud. Nukusi ja isandaid nägi Tõnu läbi äriakende, kui ta hommikuti emand Liinega turule läks toidukraami ostma.

Õõfel, kui emand Liine magas ehk peremehe juure läks, siis tõusis Tõnu asemelt ja waatas üksikfilmi köögi akna peale. Läbi akna paistis suur maja, selle seinad olid päewawalgel walged, õõfel aga mustad. Selle eest olid aga aknad, mis päewal hallidena paistsid, õõfel filmipimestawad walged. Sellel majal oli palju aknaid. Akende taga liikusid inimesed. Tõnu armastas waadata, kuidas seal wastas kitsastes tubades tantsisid halasti tüdrukud.

Kui Tõnu seda nägi, siis ajas ta oma huuled prunti ja kätest, sõrmedest tungisid läbi imelikud wärinad, soowid — ta oleks heameelega neist akendest sisse pugunud ja tantsijaid näpistanud.

Ta kujutas omale ette redelit, mis sarnastus ämblikuwõrgule, mida mööda ta siis hääletult roninud oleks sinna, kuhu ise aga tahtnud ja keegi poleks teda keelama tulnud; kui tal seda redelit enam tarwis poleks olnud, oleks ta selle tasku pistnud. Mõnikord katkestasid ta mõtteid uued nähtused — peegli warjud, tänawal kõndiswad inimesed, kes olid pimedusse maet kui halli waipa, siis tahtis Tõnuke neid lähemalt filmata, surus nina ja kõhugi wastu akna ruutu ning tundis niisket külma. Ta kargas siis aknalaualt, puges woodi, mässis end waipa ja uinus.

Sel ajal, kui puud lehte läksid, üüris peremees köögi kõrwal ühe toa kellegile kuuwetanud meesterahwale. Samal päewal tuli selle mehe juure üks tädi, sellel olid sama punased põsed kui emand Liinelgi, ainult riided olid tal mustawarwilised ja põlle tal polnud. Tõnu seis, näpp suus, köögi läwel ja silmitjes tulijat. Emand Liine aga ahwardas poissi:

— Ma sulle näitan! Mis sa oma filmi siin jõllitad, kõwerjalg?

Ja kui poisj siis asemele ronis, seadis emand Liine kohwinõu tulele ja sõnas: „Nii — nii elawad inimesed!“

Järgmise päewa õhtul tuli emand Liine poole keegi noor naisterahwas — wõõra isanda õde, nagu seda Liine poisjkehe kuuldes tõendas. See oli noor, kahwatu, suurte mustade silmadega. Kui ta uue üürilise uksele koputanud, awanes see ja poisj wõis tuba täielikult filmata. Ta pilk langes laua peale, kuhu oli asetud palju õunu, kompeweke ja pudelid. Siis astus õde tupp, tõmmati üks kinni ja poisj ei päänud enam midagi. Ta kuulis waid, kuidas toas tool ümber kukkus, siis jäi kõik waiksaks.

Emand Liine pased õhetasid, ta waade oli tufane, kui sõnas: „See on inimese elu!“

Järgmisel õhtul keeras emand Liine paraadukse lukku, mässis uksekella ümber kalfsusi ja hakkas pliidi ees toimetama.

Uus üüriline tuli oma toast Liine juure ja küsis: „Kas õde pole tulnud?“ — „Ei!“ wastas emand.

Poisj nägi, kuidas emand Liine warem kalfjud ümber uksekella mässid, ta arwas, et emand

Jeda sellepärast tegi, et kell ei kõliseks. Arusaamataks jäi talle aga emand Liine tegewus ukse lukutamiselega. Seda polnud ta warem kunagi teinud ja siis said „tädi“ ja „õde“ alati wabalt sisse. Nüüd arwas poisjs, et emand Liine uut üürilist kiufata tahab; kui üüriline toast wälja läks, jooksis poisjs talle järele ja fofistas: „Tädi Liine keeras ukse lukku ja pani kella ümber kaltsusi.“ Nüüd nägi poisjs, kuidas uue üürilise nagu tige-daks muutus, ta pööras emand Liine poole, kes wahetajal kohale ilmunud ja küsis pahastelt: „Miks teie seda tegite?“

Emand Liine waikis. Siis läks üüriline ja awas ukse ning wöttis ka kella ümbert kaltsu ära.

Emand Liine andis poisjile mägala selga ja sõnas: „Ära topi oma nima sinna, kus waja pole — närukael!“

Poisjs ei saanud aru, miks temaga riieldi; kiirelt puges ta ajemele ja uinus.

Järgmise päewa õhtul oli köök pime; emand Liine oli peremehe tubades, sealst kuuldus naer ja mürin. Uue üürilise toa ukse prao wahelt pais-tis hele walguke niit; seal oli täna waikne. Äkit-selt tehti üks lahti ja poisjs nägi, et wõõra isanda laual jälle koogid ja kompwekid on. Kuidas oleks need talle maitseunud? Ja ilusad paberid ümber weel ilusamate piltidega.

Ei jõudnud poisjs oma mõtlemist lõpetada, kui nägi, kuidas uus üüriline tema lauale suure tald-reku täie kompwekka tõi ja sõnas: „Need on sinule, wõrukael, selle eest, et sa mulle ütlesid, kui tädi ukse kinni pani.“

*

Järgmisel õhtul, kui õde juba uue üürilise toas oli, ilmus äkitselt üks tädi, kes kord enne juba uue üürilise juures käinud.

Tädi Liine läks talle imelahke naeruga was-tu; wõõras tädi küsis midagi, mille peale Liine emand wastas: „Wäga kahetsen, aga need pole kodu, tund aega tagasi läksid wälja.“

Nüüd teadis poisjs, millest jutt oli. Emand Liine ei tahtnud tädit uue üürilise juure lasta ja waletas. Poisjs ju teadis, et uus üüriline ja tema õde kaua aega juba toas istusid.

Ta jooksis emand Liine ja wõõra wahele, pani sõrme suu peale, tegi kawala näo ja sõnas: „Tst! tädi, tst! Uus üüriline ja õde on seal toas — emand Liine waletab.“

Nüüd tundis poisjs, kuidas tal turjast kinni haarati, üles tõsteti ja järgmisel silmapilgul lei-dis ta end oma ajemelt.

Kojas aga tõusis äge mürin. Põrutati uue üürilise ukse peale ja nõuti sisselaskmist, siis awa-nes üks ja poisjs kuulis, kuidas tädi riidles: „Sina, nadikael, minu raha siin läbi löömas, ma sulle näitan!“ Kajasid hoobid, siis jäi kõik waikselt, riid-lejad olid lahkunud.

Peremees tuli lambiga kööki ja näpistas näost õhetawat Liinet.

Poisji kõht oli tühi. Ta arwas nüüd paraja

aja olemä süüa küüda; juba tahtis ta suud awada, seal tundis, kuidas emand Liine teda kõrwalt ra-putas, siis kraest kinni haaras ja uksest õue wis-kas, sõnades: „Õtsi omale mujal ulualust, kaltsu-kubu!“

Poisjs istus trepile. Pime oli wäljas ja nüske, taewas sirasid tähed ja wärisesid — neil oli külm: ka poisjs tundis külma. Kaugel kajasid kiriku-kellade löögid, oli suwiste püha esimene õhtu.

Poisjs nägi kassi, see wärises trepinurgas. Poisjs wöttis kassi sülle, istus trepile. Warsti ku-rutas kass nurru ja poisjs laulis tafa, tafa, — wastukajaks heledale naerule akende taga; seal oli palju inimesi, — mehi ja noori tüdrukuid. Tema oli üks ja kass oli üks.

—o—

Ütles.

„Surm on patu palk,“ ütles kurjategija kui ta teekäijale puumürakaga hoobi pähe löi ja see meele-märkujeta maha langes.

„Surmas on elu!“ ütles ohwri sugulane, kes omakord kurjategija waikselt tegi.

Ning: „Elu on patu palk!“ ütles kohtunik kui ta kurjategija tapja eluksajaks türmi mõistis.

*

„Walgus on tarkuse allikas!“ ütles tähetead-lase teener, kui ta tähetorni waateakna purustas.

*

„Maailm on tühjust kumisew pea,“ üt-les kassihastuses wawew noormees, kui ta wiinaunest haige peaga ärkas.

*

„Miks löid sa Allah janu meeletuletawa wee!“ ütles beduiin, kui ta kõrbe palawuse kätte iam-bumas oli.

*

„Tuli pole lapsemäng!“ ütles wanamees, kui ta oma käe ära põletas.

*

„Jumal löi inimese oma näo järele,“ ütles palwewend, kui uskmata naaber ta silmnäo pu-ruks kriipis.

Prowiisiti.

Kuna pealinna linnapirikaks kiwikõwa sea-duste ja paragrahwide wakk, ning wapiks kolme-kanti kõweraks paendunud trammi, mis oma loo-mulikulus olekus sarnanegi wapile, et järeloomaja osawust päris inestana peab, on Pärnus selle wastu kõik wäga lihtne ja enneaegne. Näituseks linnapea, keda kui kõrgemat instantssi waadatakse, tehakse temale tema kõrgemal olek sellega wõi-malikuks, et talle Munamäe kõrgemal harjal paar „lappi“ kartulimaad ja samapalju kapsamaad in-takse — mis siis ühtlasi ka linnapiruka aset täi-dab. Wapiks on linnapea oma „inewäikesse“ pal-gaga. Silgu ja kaste küsimus oli kunagi wolikogus harutusel, kukkus aga rõhuwa häälte ja hääleta-jate puuduse tõttu hiilgawalt läbi.

Wäljasuremiste hooaeg.

Ühes suwise hooaja tulekuga tuleb suwepäewade tegewuskawasfe uus hooaeg, s. o. wäljasuremiste hooaeg.

August sellega tegi Peeter Hiiglane pealinna heinaturul — tema korjus kanti kõrwalisemasse kohta, kus ta kodaniku filmale walus waadata pole.

Peetri kuhu wäljasuremine tõi enesega kaasa meie „pajunenelaste“ ja „kadakasakste“ lootuste wäljasuremise — monarhistilise riigikorra sisse.

Suurem wäljasuremine algas ühes lume wäljasuremisega meie erakondade elus — isefotid surewad wälja, ning nende warjud kantakse kommunistide ja jostide ajaloosse.

Rahwaerakonna häälekandja suri wälja ja tema mälestus kirjutati Kaja ajalooramatuisse.

Lähemal ajal usutakse ka kommunistide wäljasuremisesse, sest kõik märgid kisuwad sinnapoole, kuna nad oma pea hiljuti kaotasid, on nende ja lad juba ammugi Nõukogudesse paganud — järeljäänud here ohwerdub Kaja erakonna lõunalaual, nagu nad seda sageli ise kiidelda armastawad.

Hiljem jääb järele ainult Kaja ehk Maaliit, kes end teiste erakondade korjustega lõhki sööb ja siis — wälja sureb. Kuna taewaliit seni wai kides pealt waadanud ja oma aega lastekarjatisega furnuks lõonud, asub nüüd kõige uuema testamendi kokkuseadmisel, milles ta oma tuge wamad tööjoud rahwa kasudeks ja noorsoo waimlise elu põllule rammutusjeks ohwerdab kõigi oma len dawate sigadega ning sureb uute riigikogu walimiste ajal wälja.

Ainsjad eluloomad on need, kes oma wäljasuremisest seni kellegile märku pole annud.

Ebauklikud ja palwewennad teawad kõneleda, et see kõik piiblis ette nähtud korra järele sünnib ja nimelt wana testamendi Joosepi unenäo põhjal, „kus üks nuumharg seitse lahja lehma ära neelab“, ainult selle wahlega, et ta ka ise wälja sureb — ja sellele üldisele positiivisele wäljasuremisele järgneb — wiimase päewa wäljasuremine, — olgu meie poolt juure lisatud.

—0—

Miks kommuniste hädahüüd wastukajata?

Nii kui lugejad wistist mäletawad awaldas „Tööliste leht“ (issand andku talle rahulist hingamist!) kunagi üleskutse, et neile 119-le, kelle profsefs lähemate päewade sees oodata, õigusteadlaste poolt tasuta abi antaks, hiljem kurdeti, et nende üleskutse „hüüdjaks hääleks kõrbes“ jäänud. Millest see?

Ast on väga lihtne — sest „õigusteadlane“ ei wõi ju õigusekõwerdusi õigeiks nimetada.

—0—

Mis on paraduks?

Kui üks hambaarst, hamba wäljatõmbamise ajal sõnab: „Suu kinni!“

Hea abinõu.

Paar Pärnu loetawamat ajalehte sattusid isekeskis „pühakirja seletama“*) ehk näaklema, mis hiljem kaunis terawaks muutus, mõlemad ajalehed unustasid oma tõised ja otsekohesed ülesanded pea täielikult ning tagajärjeks oli, et lugejad iseneeste terwisenatukese eest hirmul olles loobusid ajalehte lugemast. Kriis oli käega katsutaw.

Ustawaist allikaist on kuulda, et lehed enne näaklemist kokku rääkind — „filmakirjalist riidu“ korraldada, lootes sellega lugejate huwi „kulminatsioonipunktini“ tõsta ja sellega poolehoidu wõita, nagu näha ekisid nad ja tagajärg oli, et melje uksteist süüdistama hakkasid.

*

Sama linna ajaleht, „Piibupapa“ wõtab 1923. a. kalendrite wemmalwarside septsemise cma peale ning saab selle eest 12.000 mk. honoraari, igatahes väga ilus lihtteenistus, mida kõik hingulele minejad ajalehed omale kõrwa taha peaksid kirjutama.

Tulumaks.

Wanamees (üles ärgates): „Täna öösel nägin ma unes, et kõik inimesed olid maalt wälja rännanud ja mina üksi pidin 500 miljardi tulumaksu maksma.“ — es.

Ühe wüja naisterahwa mõju.

Mida nad ütlesid:

Jõumees: „Esimest kord tundsin ma end nõrga olema.“

Adwokat: „Iseäralik profsefs sündis minus.“

Luuletaja: „Ta on ionett!“

Ratsutaja: „Ma kaotasin südame waljad.“

Arst: „Minu tuiksooned läksid lendu.“

Perekonna isa: „Jumal tänatud, et see minu naine ei olnud. Peab teda kui lindu silmas pidama.“

Iluduserawitseja: „See oli minu töö!“

—0—

Hea wõte.

Rakweres on helled majaperemehed oma majad armukestele kinkinud, tasuta selle eest on armukesed helled annetajad tänawaie tõuganud...

Kurb on sarnast ülekohut lugeda wist igal kodanikul, kel inimese süda rinnus, kurwem aga weel meie kristlikkul tel ja waimukaswatajatel.

„No, näete nüüd,“ ütles mõni minister, kui kaugele teid aeg on wiinud — kuj teil pühakirja sõna oleks südame peal olnud, oleks kõik teisiti läinud.“

Asja ei saa müüdu parandada, kui tuleks koolides kõik teadused — alates wõimlemisega ja lõpetes matemaatikaga — „piibli“ alusele rajada, weel õigem oleks, kui kool ja kaswatus kiriku kätte usaldatakse.

*) Kõrgema kraadini.

Teisest küljest küsib ehk mõni: „Miks need peremehed nii rumalalt talitavad?“ Siin kohal lubatagu tähendada, et see mitte rumalus ei olnud waid enam kawalus oli.

Nimelt wabanesid peremehed tulumaksust, mille üle nad kaunis sageli kurdawad ja ühes sellega pääsesid nende hinge mammona wõrgust.

Et sarnaseid häid armukesti weel enam leiduks, peaks kirik wastawad kursused awama, ja neid neiuksi, kes kursuse lõpetanud „hingede päästjate orduks“ liitma, siis on kindel, et waimulikkude kurtmised:

„Maailm on hukas ja kiriku jaoks rahwa südamed lukus,“ jäädawalt kaoks.

— 0 —

Eestijuhik kawaleer.

Esimene nõue, kuidas mees end naisterahwa wastu ülewal pidama peab, on: sõjamehelikkus.

Esimene sõjamehelikkuse tundemärk on puffsid pühksid ja ratsapiits.

Kui keegi naisterahwaga lähemat tutvust tahab sobitada, peab ta niikaua naisterahwa näo ees ratsapiitsjaga wehklema, kuni wiimane karjatab.

Karjatus *) on heameele ja nõusoleku tundemärk.

Nüüd astub kawaleer naisterahwale jala peale, wabandab ja palub teda kiinosse ehk kabareesse.

Kabarees tellib väga wiisaka õhtuõõgi (naisterahwale kaks portsjoni), siis pudel likööri.

Nüüd wabandab end kawaleer ja lähneb einelaualt schokolaadi tooma, mida siis oma käega naisterahwale ulatada lubab.

Kuid ehk koridoris ja wiisakalt kelneri ees kummardades palub naisterahwa eest hoolt kanda — ise lahkuw kui korralik kawaleer kunagi, et naisterahwast oma juuresolekuga kauem mitte tülitada.

— 0 —

Juudameeste äriõawus.

Kilulinna Läänepoolses osas asub „Nöörijuhi“ tänaw. Samal tänawal töötab üks auwäart juudamees Itzsch Janklewitsh, ameti poolest ihukatete ja jalanõude tegija.

Sama juut töötab hommikust õhtuni oma kuue pojaga ja kuue selliga, joob hommikuti kohwi kooraga ja nõnda edasi.

Peale peatoitude on mainit juut väga suur maiasmokk apelsinid, sitronid ja muud maitseained leiawad selles juudis truu poolehoidja, peale selle kinnitab juut, et ta truu riigikodanik ja selle kasude kaitsja, mida ka järgmisest loost järeldada võib:

Juhtus, et samas riigis ja samas linnas, samalt juudilt sisetuleku maksu nõuti, mis iga truu kodaniku kohus anda on jõudu mööda muudugi.

Kuid siin ehmatas juut. Tema silme ees läks maailm kirjuks, ta nägi kuidas ta warandus: kaks kolmekordist maja, töötuba ühes masinatega kokku sulas ning isegi tema rahapungas peidusolewad „kirjud“ imewäikeseks walgu sid.

Ning kui ta film jälle selgeks läks, oli peas juba walminud järgmine küps plaan:

Ta kirjutas oma liikumata ja liikuma waranduse oma sellide nimele, kuuest töowõimulisest pojast kirjutas paberile 12 töowõimetut ning kui maksunõudjad tulid, lausuf see kawal juudamees:

„Ai — wai! Waimer — wõi teie wõtma mind paljaks, — minul kedagi olema, kui ainult üks wigane naine, kaksteist wigast last ja paar püksa — wai waimer wai — ning pisarad walgu sid juudile filma.

Tulumaksu wõtjate südamed läksid haledaks, nad uskusid juuti ning lahkusid.

Ning kui nad ju ukse taga olid, kargas juut istmelt, pühkis kuitwaks silmad ja jonas:

„Ai — wai, waimer — wai! Teie oleme oma osa ilisti welja menginud, mina teile andma igale tasuks üks apelsiin!“

Tulumaks jäigi „paberile!“

— 0 —

Oh sa poifs...

Lõbureisud alganud — täidetud on taskud, Soome poole wenimas on piirituse plaskud,

Oh sa poifs jne...

Setumaal on pruugitawaks jookidest eeter, Wabaduse platsilt ära kolind aga Peeter,

Oh sa poifs...

Kõik, mis on wäljamaalt, lugu sellest peame, Mis meie oma on, seda meie weame,

Oh sa poifs...

Lindude lauludeks Iõunamaa noodid, Daamide kleitides Sakjamaa moodid,

Oh sa poifs...

Näitlejate tarwis teatris on keelud, Kabareede järele neil käiwad aga neelud,

Oh sa poifs...

Genua ju lagunenud konwerentji kestel, Tagasi on meie meestest tulnud juba Westel,

Oh sa poifs...

Ametnikud kirjutawad Eesti keelt wigadega, Ministrid on maadlemas meil Iendawate sigadega,

Oh sa poifs...

K. Naaskel.

— 0 —

*) Nii tegid looduselapsedki.

MOODNE KOOL.

„Noh, eks ole musuõpetus palju toredam kui usuõpetus!“

Wahetaju.

Kuna Jamburgi kuuldawasti „Kingisjepa“ linnaks ümber ristitakse, sellega Eesti kodaniku wastu lugupidamist näidates, oleks wäga soowitaw, et meie oma sõbralikule naabrirahwale ka weidi headmeelt teeks ja Tallinna „Härjapea

jõe“ kas „Anweldi“ ehä „Bleimanni“ jõeks ümber ristiks.

Ejmine neist armastas ju wanasti sogasea woes-kalu püüda ja teine on tähtis kui „admiraal“.

(M.T.A.)

Järgmine „M. M.“ Suwitus-Album ilmub 16. juunil.